

Ölü Dillerin Üstadı: Veysel Donbaz

İstanbul'da yaşayan 81 yaşındaki Sümerolog Veysel Donbaz, Sümerce, Akad'ca Asur'ca, Babil'ce ve Hitit'çe biliyor. Dünyada artık insan ağzıyla konuşulmayan, yalnızca yazılmış olanın tercüme edildiği dillerin 'ölü diller' olarak tanımlandığını söyleyen Donbaz, 'Ölü Dillerin Üstadı' olarak anılıyor.

fazla kil tablet bulunduruyor.” diye konuşuyor. Türkiye’den kaçırılan pek çok tabletin İstanbul Arkeoloji Müzesi’ne yardımcı olan Donbaz, en son ise Almanya’dan 7500 tablet getirdiğinden bahsediyor. Veysel Donbaz, “Tabletleri getirmek bana nasip oldu. Memleketimize bu hizmeti yaptık.” diyor. Eski veya yeni birçok tableti modern dillere çevirdiğini kaydeden Sümerolog Donbaz, 2500 üzerinde tabletin çevirisini yayınladığını, 10 binden fazla tablet okuduğunu, 30 binden fazla tabletin envantesini tuttuğunu açıklıyor. Bu tabletlerin çoğunun British Museum’da bir kısmının da Türkiye’de olduğuna değinen Veysel Donbaz, konuşmasına

şöyle devam ediyor: “Envanter uzun ve zor bir süreç. Öncelikle tabletlerin kaç satır oldukları, konusu, tuttıkları kayıtlar, ölenler ve doğanlar, bağış listeleri, kral yıllıkları, kanunlar, mahkeme zabıtları, tıp, matematik, astronomi, kadastro, fal, büyü, mektup ve emirler, şeklinde ayrılır ve daha sonra hepsi tek tek tarihlendirilir.”

Tarihi kitaplara olan ilgi oldukça az

Sümeroloji ve ölü diller hakkında şimdiye kadar 130’u aşkın makalesi yayımlanan ve pek çok kitap yazan Donbaz, bunlardan 9’unu tek başına yazdığını, 7’sini ise yabancı meslektaşlarıyla yazdığının altını çiziyor. Kitaplarının çoğu İngilizce olarak yurt dışında basılan Sümerolog Veysel Donbaz, konuşmasına şunları ekliyor: “Bu kitaplar dışında ‘Archaeology Through Cartoons’ ‘Arkeolojik Karikatürler’ adında bir karikatür kitabım ve ‘Bin Kral Bin Anı’ adında bir Sümerolog Anıları kitabım var.” Bu aralar üzerinde çalıştığı tarihi mizah kitabı olduğunu vurgulayan Donbaz, mizah kitabı yazmayı sevdiğinden söz ediyor. Şimdilerde ‘Aslanlar Aslanı Kurt: Umummüdüname’ isimli bir mizah kitap yazan. Veysel Donbaz, yazdığı kitapların çoğunun tarihe yer veren tablet içerikli eserler olduğu için değer görmediğini ifade ediyor. Donbaz: “Bizler devamlı ilmi kitaplar yazarız. Bunları ancak kütüphaneler falan alır. Yazarı, beş kuruş alamaz. Hatta siz onlara para verirsiniz. Size ya 5 ya 10 kitap verir basımevleri. En iyi basım evleri ise size, emeğinizin karşılığı olarak 100 kitap verir. Bazı yayın evleri ise kitabın dağıtımını bile yapmaz.” şeklinde konuşuyor. Tarih kitaplarına olan ilginin az olmasından

yakınan Veysel Donbaz, eserin yazarlarının ne insanlar tarafından, ne matbaacılar tarafından hak ettiği değeri görmediklerini belirtiyor.

‘Bir dil bir insan, iki dil iki insan’

Donbaz, mesleği ve yaptığı çalışmalar dolayısıyla Sümer’ce, Akad’ca Asur’ca, Babil’ce ve Hitit’çe bildiğini ifade ediyor. Günümüzde çok az insanın bildiği ölü dilleri bildiğinin altını çizen Donbaz, bu ilmi başkalarına öğretmek için çalışmalar başlattığını açıklıyor. Yeni diller de öğrenmeye meraklı olduğunu aktaran Veysel Donbaz, “Ölü diller dışında modern dil olarak iyi derecede İngilizce, Almanca, Fransızca ve İtalyanca biliyorum. Hatta geçmişte bir dönem İngilizce öğretmenliği bile yaptım.” ifadelerini kullanıyor. Bir dil bir insan, iki dil iki insan diyerek farklı diller öğrenmenin önemini vurgulayan Donbaz, dil öğrenme konusunda şöyle konuşuyor: “Bilhassa dil tekrar edilerek öğrenilir. Devamlı tekrar edeceksiniz. Biraz da geveze olmanız gerekiyor.” Aynı zamanda İngilizce öğretmenliği, suluboya resim ve karikatür de yaptığını anlatan Veysel Donbaz, bir karikatür ve yedi tane suluboya sergisi açtığını dile getiriyor. Yaptığı işleri ve hobilerini birleştirmeyi sevdiğini belirten Veysel Donbaz, “1971 yılında Yeni Gazetesi’nde 14 gün süren ‘Asırlar Boyu Eski Eser Kaçakçılığı’ isimli uzun bir seri yazıp eserlerimizin nerelere kaçırıldığını sorgulayan yazılar yazdım.” diyor. Bir yıldır Sümerce ve Akad’ca kursları veren Donbaz, öğrenmenin ve öğretmenin yaşının olmadığını kaydediyor. Sümerolog Donbaz, konuşmasını ise şöyle sonlandırıyor: “81 yaşındayım ama her gün yeni şeyler öğrenmeye ve öğretmeye çalışıyorum. Yaptığım işten öğrendiğim en önemli şey ise bilginin yeni nesillere, geleceğe aktarılacak öğretildiğidir.”

Denizli’nin Bekeilli ilçesinde doğan Veysel Donbaz, ilkokul, ortaokul ve lise öğrenimini Denizli’de tamamladı. Üniversite için 1958’de Ankara’ya giden Donbaz, Ankara Üniversitesi Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi’nin Sümeroloji Bölümü’nü burslu olarak kazandığını söylüyor. Bölümünün tek öğrencisi olan Veysel Donbaz, “Diğer üniversite öğrencilerinden daha farklı bir öğrenim hayatım oldu. Derslerimi sınıfta değil öğretmenlerimin odasında işliyordum. Aynı zamanda dersten kaytarmak gibi bir lüksüm de yoktu, çünkü her hocamla birebir ders işliyordum.” ifadelerini kullanıyor. 1962’de öğrenimini tamamlayan Veysel Donbaz, Dünya’da 1500, Türkiye’de ise 10-15 kadar Sümerolog olduğunu vurguluyor. Bu sayının azlığından yakınan Donbaz, “İnsanlar artık bu işlerde gelecek olmadığını düşünüyor fakat bu iş biraz da sevmeye bağlı. Eğer işinizi sevip de üzerinde çalışırsanız o işte yükselirsiniz.” şeklinde konuşuyor.

Türkiye önemli bir merkez

Uzun yıllar boyunca İstanbul Arkeoloji Müzesi içerisinde olan Eski Şark Müzesi’nde kil tablet arşivi şefliği yapan Sümerolog Veysel Donbaz, Türkiye’nin arkeolojik çalışmalarda dünyanın öncülerinden olduğunu kaydediyor. Dünyada kil tabletin en çok İngiltere’de bulunduğunu söyleyen Donbaz, Türkiye’nin ise dünyada tablet sayısı bakımından ikinci önemli merkez olduğunu vurguluyor. Çalıştığı müzenin arşivinin de çok geniş olduğunu belirten Veysel Donbaz, “Eski şark müzesinin tablet arşivi İngiltere’deki British Museum’dan sonra dünyanın en zengin tablet arşividir. İçerisinde 73 binden

